VERÐMÆTAMAT Á SAMFÉLAGSLEGA MIKILVÆGUM GÆÐUM OG ÞJÓNUSTU

UNNIÐ FYRIR HAGFRÆÐISTOFNUN HÍ

MARS 2019

FÉLAGSVÍSINDASTOFNUN
HÁSKÓLA ÍSLANDS

LÝSING Á RANNSÓKN

Unnið fyrir	Hagfræðistofnun Háskóla Íslands
Markmið	Að kanna verðmætamat á samfélagslega mikilvægum gæðum og þjónustu
Gagnaöflun	22. janúar – 20. mars 2019
Skýrsluskil	26. mars 2019
Framkvæmd	Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands
Undirbúningur	Helgi Guðmundsson, Guðný Bergþóra Tryggvadóttir og Guðbjörg Andrea Jónsdóttir
Gagnaöflun, úrvinnsla og skýrslugerð	Helgi Guðmundsson

EFNISYFIRLIT

Inngangur 3

Framkvæmd og heimtur 4

Bakgrunnsupplýsingar 6

INNGANGUR

Í Þjóðmálakönnun Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands er spurt um ýmis samfélagsleg málefni og það sem efst er á baugi hverju sinni. Í janúar – mars 2019 voru þátttakendur beðnir um að velja á milli tveggja útfærslna á Hólasandslínu 3. Að auki voru þátttakendur beðnir um að meta fjórar mastrategundir og segja til um hverja þeirra þeim líkaði best og hverja síst. Í þessari skýrslu er gerð grein fyrir framkvæmd gagnaöflunar og bakgrunnsupplýsingum svarenda.

Könnunin náði til 5.500 meðlima í netpanel Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands. Netpanell Félagsvísindastofnunar samanstendur af fólki 18 ára og eldra á landinu öllu sem hefur samþykkt að taka þátt í netkönnunum á vegum stofnunarinnar. Netpanellinn byggist á tilviljunarúrtaki úr þjóðskrá. Söfnun í netpanel á sér stað jafnt og þétt og fylgst er vel með samsetningu hans. Meðal annars er þess gætt að dreifing kyns, aldurs, búsetu, menntunar og tekna sé sem líkust því sem hún er meðal allra landsmanna, 18 ára og eldri. Með því að tryggja gæði netpanelsins með framangreindum hætti er möguleiki á að alhæfa um niðurstöður rannsókna sem byggjast á svörum úr honum.

FRAMKVÆMD OG HEIMTUR

Tekið var 4.000 manna lagskipt tilviljunarúrtak úr netpanel Félagsvísindastofnunar í janúar. Í lok febrúar var tekið 1.500 manna viðbótarúrtak (með sömu lagskiptingu) til að auka fjölda svara þar sem ekki hafði náðst það svarhlutfall sem stefnt var að. Úrtakið var lagskipt eftir kyni, aldri og kjördæmi til þess að það endurspeglaði sem best samsetningu landsmanna. Gagnaöflun hófst 22. janúar 2019 og lauk 20. mars 2019. Alls svöruðu 2.327 könnuninni að fullu. Til viðbótar voru 465 sem svöruðu a.m.k. einni spurningu, þar af voru 265 sem svöruðu yfir helmingi könnunarinnar. Ef tekið er mið af þeim sem svöruðu könnuninni að fullu er svarhlutfall 42,3% (sjá töflu 1).

Tafla 1. Framkvæmd könnunarinnar

	Úrtak		
	Aðalúrtak	Aukaúrtak	Alls
Framkvæmdamáti	Netkönnun	Netkönnun	
Upplýsingasöfnun	22.01 2019 - 25.02 2019	26.02 2019 - 20.03 2019	
Fjöldi í úrtaki	4.000	1.500	5.500
Svarendur sem klára alla könnunina			
Fjöldi svarenda	1.744	583	2.327
Svarhlutfall	43,6%	38,9%	42,3%
Svarendur sem svara einhverju í könnun			
Fjöldi svarenda	2.090	702	2.792
Svarhlutfall	52,3%	46,8%	50,8%

Síðasta áminning í aðalúrtaki var 16. febrúar, einstaklingar í aðalúrtaki gátu þó svarað fram að 20. mars þegar gagnaöflun var lokað.

Áður en gagnaöflun hófst í janúar var forkönnun á meðal 500 einstaklinga í netpanel í nóvember 2018. Þegar gagnaöflun í forkönnun lauk, var þeim sem luku forkönnun boðið að taka þátt í rýnihóp. Tveir rýnihópar voru haldnir þar sem þátttakendur rýndu í spurningar könnunar. Niðurstöður forkönnunar og rýnihóps voru nýttar til að tryggja gæði þeirrar könnunar sem send var út í janúar 2019.

Í töflu 2 má sjá dreifingu meðal svarenda og í þýði eftir kyni, aldri og kjördæmi. Eins og sjá má er munur á aldursdreifingu svarenda könnunarinnar og Íslendinga almennt, en svörun var lakari í yngsta aldurshópnum. Við gerð úrtaks var hlutfall á Norðurlandi eystra ýkt. Þetta var gert til að tryggja að nægur fjöldi svarenda kæmi af því svæði sem spurt var um í könnuninni. Svör þessa hóps voru því vigtuð niður við úrvinnslu. Gögnin voru vigtuð eftir kyni, aldri og kjördæmi til þess að niðurstöður gæfu sem réttasta mynd af þýði.

Tafla 2. Samanburður á dreifingu eftir kyni, aldri og búsetu svarenda og þýðis

	Fjöldi svarenda	Hlutfall svarenda	Fjöldi í þýði	Hlutfall í þýði
Kyn				
Karl	1.190	51,1%	143.894	51,3%
Kona	1.137	48,9%	136.702	48,7%
Aldur ***				
18-30 ára	245	10,5%	68.853	24,5%
31-45 ára	591	25,4%	74.684	26,6%
46-60 ára	677	29,1%	66.475	23,7%
61-75 ára	597	25,7%	49.394	17,6%
76 ára og eldri	217	9,3%	21.190	7,6%
Kjördæmi ***				
Austurland	61	2,6%	7.720	2,8%
Norðurland eystra	418	18,0%	23.403	8,3%
Norðvesturkjördæmi	206	8,9%	25.115	9,0%
Reykjavíkurkjördæmi	1.339	57,5%	179.782	64,1%
Suðurkjördæmi	303	13,0%	44.576	15,9%

Marktækur munur er á fjölda svarenda og fjölda í þýði; *$p < 0.05$, **$p < 0.01$, ***$p < 0.001$

Við úrtaksgerð (og vigtun) var þessi flokkun kjördæma notuð. Norðausturkjördæmi var skipt upp í „Austurland" og „Norðurland eystra". Hlutfall á Norðurlandi eystra var ýkt.

BAKGRUNNSUPPLÝSINGAR

Hér á eftir eru birtar bakgrunnsupplýsingar þeirra sem svöruðu allri könnuninni. Hlutföll eru vigtuð eftir kyni, aldri og kjördæmi fyrir þá sem svöruðu könnun að fullu. Það er, þeir svarendur sem svöruðu einungis hluta af könnun eru ekki með í útreikningi vigtar.

Tafla 3. Kyn

	Fjöldi				
	fyrir vigtun	eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Karl	1190	1154	50%	2,0%	50%
Kona	1137	1150	50%	2,0%	50%
Alls	**2327**	**2304**	**100%**		

Tafla 4. Aldur

	Fjöldi				
	fyrir vigtun	eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
18-30 ára	245	563	24%	1,8%	24%
31-45 ára	591	612	27%	1,8%	27%
46-60 ára	677	544	24%	1,7%	24%
61-75 ára	597	410	18%	1,6%	18%
76 ára og eldri	217	175	8%	1,1%	8%
Alls	**2327**	**2304**	**100%**		

Tafla 5. Kjördæmi

	Fjöldi				
	fyrir vigtun	eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Austurland	61	65	3%	0,7%	3%
Norðurland eystra	418	190	8%	1,1%	8%
Norðvesturkjördæmi	206	207	9%	1,2%	9%
Reykjavíkurkjördæmi	1339	1476	64%	2,0%	64%
Suðurkjördæmi	303	366	16%	1,5%	16%
Alls	**2327**	**2304**	**100%**		

Við úrtaksgerð (og vigtun) var þessi flokkun kjördæma notuð. Norðausturkjördæmi var skipt upp í „Austurland“ og „Norðurland eystra“.

Tafla 6. Hver er hjúskaparstaða þín?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Einhleyp(ur) - hef aldrei verið í hjónabandi	294	418	19%	1,6%	19%
Í sambúð	390	491	22%	1,7%	22%
Í hjónabandi/staðfestri samvist	1339	1139	50%	2,1%	50%
Fráskilin(n)/skilin(n) að borði og sæng	168	139	6%	1,0%	6%
Ekkill/ekkja	91	69	3%	0,7%	3%
Fjöldi svara	**2282**	**2257**	**100%**		
Vil ekki svara	45	47			
Alls	**2327**	**2304**			

Tafla 7. Hversu margir búa á heimili þínu að þér meðtöldum/meðtaldri?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Býr ein(n) á heimili	341	300	13%	0,1%	13%
Tveir búa á heimili	767	689	30%	0,2%	30%
Þrír eða fleiri búa á heimili	1187	1280	56%	0,3%	56%
Fjöldi svara	**2295**	**2269**	**100%**		
Vil ekki svara	32	35			
Alls	**2327**	**2304**			

Tafla 8. Hversu mörg börn, 17 ára eða yngri, búa á heimili þínu?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Engin börn á heimilinu	1409	1313	58%	0,3%	58%
Börn á heimilinu	871	946	42%	0,3%	42%
Fjöldi svara	**2280**	**2259**	**100%**		
Vil ekki svara	47	45			
Alls	**2327**	**2304**			

Tafla 9. Hvert er hæsta stig menntunar sem þú hefur lokið?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Grunnskólanám eða minna	247	256	11%	0,1%	11%
Starfsnám	147	129	6%	0,1%	6%
Iðnnám - verklegt nám á framhaldsskólastigi	417	361	16%	0,2%	16%
Bóklegt nám á framhaldsskólastigi	336	430	19%	0,2%	19%
Nám í sérskóla á háskólastigi	128	111	5%	0,1%	5%
Grunnnám í háskóla	532	519	23%	0,2%	23%
Meistaranám í háskóla	429	421	19%	0,2%	19%
Doktorsnám	27	24	1%	0,0%	1%
Annað	5	4	0%	0,0%	0%
Fjöldi svara	**2268**	**2255**	**100%**		
Veit ekki	6	7			
Vil ekki svara	53	42			
Alls	**2327**	**2304**			

Nokkrir þátttakendur merktu við „Annað, hvað?“ og tilgreindu menntun í opnum svarreit. Svörum þessarar einstaklinga var fundinn staður í viðeigandi flokki eins og kostur var, en þegar það var ekki hægt voru svör þeirra sett undir liðinn „Annað“.

Tafla 10. Hver er staða þín á vinnumarkaði?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Í launuðu starfi	1331	1343	59%	0,3%	59%
Sjálfstætt starfandi	176	145	6%	0,1%	6%
Atvinnurekandi	85	71	3%	0,1%	3%
Í námi	123	241	11%	0,1%	11%
Á eftirlaunum	401	299	13%	0,1%	13%
Öryrki	124	102	4%	0,1%	4%
Atvinnuleitandi	25	33	1%	0,0%	1%
Í fæðingarorlofi/foreldraorlofi	19	28	1%	0,0%	1%
Heimavinnandi	14	11	0%	0,0%	0%
Annað	7	10	0%	0,0%	0%
Fjöldi svara	**2305**	**2283**	**100%**		
Vil ekki svara	22	21			
Alls	**2327**	**2304**			

Nokkrir þátttakendur merktu við „Annað, hvað?“ og tilgreindu stöðu í opnum svarreit. Svörum þessarar einstaklinga var fundinn staður í viðeigandi flokki eins og kostur var, en þegar það var ekki hægt voru svör þeirra sett undir liðinn „Annað“.

Tafla 11. Býrð þú í eigin húsnæði, leiguhúsnæði eða foreldrahúsum?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
Ég bý í eigin húsnæði	1881	1642	72%	1,8%	72%
Ég bý í leiguhúsnæði	267	339	15%	1,5%	15%
Ég bý í foreldrahúsum	133	276	12%	1,3%	12%
Annað	24	24	1%	0,4%	1%
Fjöldi svara	**2305**	**2280**	**100%**		
Vil ekki svara	22	24			
Alls	**2327**	**2304**			

Tafla 12. Hverjar eru heildartekjur heimilis þíns, það er þínar og maka þíns, að jafnaði á mánuði fyrir skatt?

	Fjöldi fyrir vigtun	Fjöldi eftir vigtun	Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall
300.000 kr. eða lægri	136	162	9%	1,3%	9%
300.001 – 500.000 kr.	279	263	14%	1,6%	14%
500.001 – 700.000 kr.	341	332	17%	1,7%	17%
700.001 – 900.000 kr.	330	310	16%	1,7%	16%
900.001 – 1.200.000 kr.	340	341	18%	1,7%	18%
1.200.001 – 1.500.000 kr.	242	233	12%	1,5%	12%
1.500.001 – 1.800.000 kr.	153	155	8%	1,2%	8%
1.800.001 - 2.100.000 kr.	47	44	2%	0,7%	2%
2.100.001 - 2.400.000 kr.	25	26	1%	0,5%	1%
Yfir 2.400.000 kr.	31	31	2%	0,6%	2%
Fjöldi svara	**1924**	**1897**	**100%**		
Veit ekki	56	94			
Vil ekki svara	347	314			
Alls	**2327**	**2304**			